

BOSHQARUV HISOBI TIZIMIDA TASHKILY - USLUBIY TA'MINOTINI TAKOMILLASHTIRISH

Zokirjonova Sarvinoz Shokirjon qizi

“Toshkent irrigatsiya va qishloq xo‘jaligini mexanizatsiyalash muhandislari
instituti” Milliy Tadqiqot Universiteti

3-bosqich “Buxgalteriya hisobi va audit” yo‘nalishi

EMAIL ADDRESS: Iymonarahmonova@gmail.com

ANNOTATSIYA

Ushbu maqola boshqaruv hisobi tizimlarida tashkiliy va uslubiy yordamni takomillashtirishga qaratilgan strategiyalarni har tomonlama o‘rganishni taqdim etadi. Tadqiqot samarali boshqaruv hisobining ongli qarorlar qabul qilishni osonlashtirish, resurslarni taqsimlashni optimallashtirish va umumiy tashkiliy samaradorlikni oshirishdagi muhim rolini o‘rganadi. Nazariy asoslar, empirik tadqiqotlar va amaliy tushunchalar sintezi orqali ushbu tadqiqot zamonaviy biznes muhitida boshqaruv hisobi tizimlarining samaradorligi va ta'sirini oshirishning asosiy yo‘nalishlarini yoritadi. U moliyaviy ma'lumotlar, samaradorlik ko‘rsatkichlari va boshqaruv hisobi doirasidagi strategik maqsadlarning uzluksiz integratsiyasini qo‘llab-quvvatlash uchun mustahkam tashkiliy tuzilmalar va metodologiyalar zarurligini ta'kidlaydi. Ushbu asosga asoslanib, maqola tashkiliy qo‘llab-quvvatlashni kuchaytirish bo‘yicha asosiy strategiyalar, jumladan, aniq hisobot ierarxiyasini o‘rnatish, ma'lumotlarni to‘plash jarayonlarini soddalashtirish va korxonalar resurslarini rejalashtirish (ERP) tizimlari va biznes razvedkasi (BI) kabi ilg‘or texnologik yechimlarni amalga oshirishni o‘z ichiga oladi.

KALIT SO‘ZLAR: proaktiv qarorlar, globallashtirish, texnologik yechimlar, vizualizatsiya qilish.

АННОТАЦИЯ

В данной статье представлено комплексное исследование стратегий, направленных на совершенствование организационно-методического обеспечения в системах управленческого учета. В исследовании рассматривается решающая роль учета управления эффективностью в содействии принятию обоснованных решений, оптимизации распределения ресурсов и повышению общей эффективности организации. Благодаря синтезу

теоретических основ, эмпирических исследований и практических выводов, это исследование освещает основные направления повышения эффективности и воздействия систем управленческого учета в современной бизнес-среде. В нем подчеркивается необходимость в надежных организационных структурах и методологиях для поддержки плавной интеграции финансовых данных, показателей эффективности и стратегических целей в рамках управленческого учета. На основе этой основы в статье излагаются ключевые стратегии усиления организационной поддержки, включая создание четкой иерархии отчетности, оптимизацию процессов сбора данных, а также использование систем планирования ресурсов предприятия (ERP) и бизнес-аналитики (BI), включая внедрение передовых технологических решений.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: проективные решения, глобализация, технологические решения, визуализация.

ANNOTATION

This article presents a comprehensive study of strategies aimed at improving organizational and methodological support in management accounting systems. The study examines the critical role of performance management accounting in facilitating informed decision-making, optimizing resource allocation, and improving overall organizational effectiveness. Through a synthesis of theoretical frameworks, empirical studies and practical insights, this study illuminates the main directions for improving the effectiveness and impact of management accounting systems in the modern business environment. It emphasizes the need for robust organizational structures and methodologies to support the seamless integration of financial data, performance indicators and strategic objectives within management accounting. Based on this framework, the article outlines key strategies for strengthening organizational support, including establishing clear reporting hierarchies, streamlining data collection processes, and using enterprise resource planning (ERP) systems and business intelligence (BI) includes the implementation of advanced technological solutions.

KEY WORDS: proactive decisions, globalization, technological solutions, visualization.

KIRISH

Zamonaviy biznes sohasida boshqaruv hisobi strategik qarorlar qabul qilish, resurslarni optimallashtirish va tashkiliy samaradorlikka rahbarlik qiluvchi muhim

funksiyaga aylandi. Moliyaviy ma'lumotlar, samaradorlik ko'rsatkichlari va analitik tushunchalardan samarali foydalanish murakkab bozor dinamikasini boshqarish, o'sish imkoniyatlaridan foydalanish va raqobatdosh ustunlikni saqlab qolishni maqsad qilgan korxonalar uchun juda muhimdir. Ushbu maqola boshqaruv hisobi tizimlarida tashkiliy va uslubiy yordamni takomillashtirishni tadqiq qilish va targ'ib qilish, ularning bugungi dinamik biznes landshaftida samaradorlik, ongli qarorlar qabul qilish va barqaror o'sishdagi rolini ta'kidlash uchun ahamiyatga ega. Bu moliyaviy hisobot va tahlilda shaffoflik, izchillik va hisobdorlikni ta'minlaydi, qaror qabul qiluvchilarni ishonchli ma'lumotlar bilan kengaytiradi.

ASOSIY QISM

Uslubiy yutuqlar: faoliyatga asoslangan xarajatlarni hisoblash (ABC), balanslangan ko'rsatkichlar kartasi (BSC) va bashoratli tahlillar kabi zamonaviy uslubiy yondashuvlarni qo'llash, boshqaruv hisobi amaliyotini inqilob qilishi mumkin.¹ Ushbu metodologiyalar xarajat tuzilmalari, samaradorlik omillari va rivojlanayotgan tendentsiyalar haqida chuqurroq tushuncha beradi, bu esa proaktiv qarorlar qabul qilish va strategik rejalashtirish imkonini beradi. Ushbu texnologiyalar tomonidan taqdim etilayotgan avtomatlashtirish, ma'lumotlarni vizuallashtirish va real vaqtda hisobot berish imkoniyatlari boshqaruv hisobi funksiyalarining samaradorligi, aniqligi va chaqqonligini oshiradi.

O'zgarishlarni boshqarish va iste'dodlarni rivojlantirish: samarali o'zgarishlarni boshqarish strategiyalari, iste'dodlarni rivojlantirish tashabbuslari bilan birgalikda, muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun juda muhimdir. boshqaruv hisobi tizimlarini tashkiliy va uslubiy takomillashtirish kerak. Ma'lumotlarga asoslangan qarorlar qabul qilish madaniyatini shakllantirish, hamkorlikni rivojlantirish va uzluksiz ta'limga sarmoya kiritish uzoq muddatli muvaffaqiyatga erishishning asosiy omillaridir.

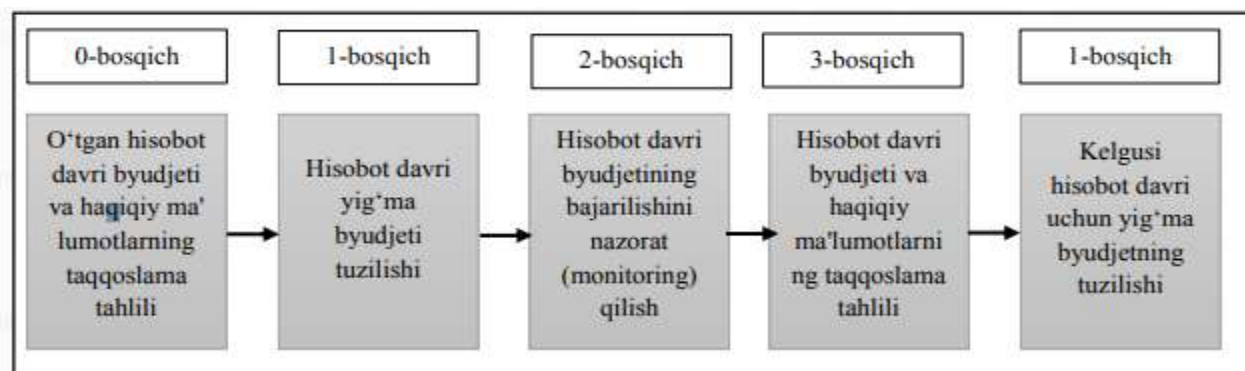
Eng muhimi, «Byudjetlashtirish haqida»gi nizomda turli bo'g'in va maqsadlardagi byudjetlarni o'zaro aloqasiga asoslangan byudjetlashtirish va tahlilni amalga oshirish algoritmi alohida ahamiyatga ega bo'ladi.² Ushbu talablarni hisobga

¹ Пардаева Ш.А. Хўжалик субъектларида молиявий натижаларнинг стратегик бошқарув ҳисобини такомиллаштириш. // “Халқаро молия ва ҳисоб” илмий-электрон журнали. www.interfinance.uz, 3-сон, 2021 йил, июнь.

² Керимов В.Э. Стратегический учет. Учебное пособие. // В.Э.Керимов. – М.: Омега-Л, 2005. – 168 с.

olgan holda korxonalar uchun «Byudjetlashtirish haqida»gi namunaviy nizom loyihasi tavsiya etildi(1-rasm).

Yuqorida ta'kidlangan tartib-qoidalar, vazifa va tamoyillar hamda nizomga tayangan holda korxonalar amaliyotida byudjetlashtirishni samarali joriy etish uchun quyidagi uslubiy algoritim tavsiya qilinadi.

Foyda va ta'sir: boshqaruv hisobi tizimlari doirasida tashkiliy va uslubiy yordamni takomillashtirishning afzalliklari ko'p qirralidir. Ular qaror qabul qilish imkoniyatlarini, optimallashtirilgan resurslarni taqsimlashni, moliyaviy ko'rsatkichlarni yaxshilashni va bozorda raqobatdosh ustunlikni o'z ichiga oladi. Bundan tashqari, ushbu yaxshilanishlar rivojlanayotgan biznes muammolari sharoitida tashkilotning mustahkamligi, moslashuvchanligi va barqarorligiga hissa qo'shadi.³ Xarajatlarni tahlil qilish va byudjetlashtirishdan samaradorlikni baholash va strategik rejalashtirishgacha, menejment hisobchilari resurslarni taqsimlash, jarayonlarni optimallashtirish va moliyaviy strategiyalarni biznes maqsadlariga moslashtirishda muhim rol o'ynaydi. Biroq, tez texnologik taraqqiyot, globallashtirish va bozor bilan ajralib turadigan davrda uzilishlar, tashkilotlar o'zlarining moliyaviy ma'lumotlarini boshqarish va qarorlar qabul qilish jarayonlarida murakkablik va talablarga duch kelmoqdalar. Bu tegishlilik, aniqlik va samaradorlikni ta'minlash uchun boshqaruv hisobi tizimlarining tashkiliy tuzilmalari, metodologiyalari va texnologik imkoniyatlarini qayta ko'rib chiqish va takomillashtirishni talab qiladi.

³ Абдусаломова Н.Б. Харажатларнинг келиб чиқиш жойлари ва жавобгарлик марказлари бўйича бошқарув ҳисобини ташкил қилиш. // “Халқаро молия ва ҳисоб” илмий-электрон журнали. www.interfinance.uz, 1-сон, 2016 йил сентябрь.

Boshqaruv hisobidagi tashkiliy va uslubiy yordamni takomillashtirish yo‘lidagi sayohat bir nechta asosiy yo‘nalishlarni o‘z ichiga oladi. Birinchidan, bu moliyaviy hisobot va tahlilda izchillik, shaffoflik va javobgarlikni ta‘minlash uchun aniq hisobot ierarxiyasini, ma‘lumotlarni boshqarish protokollarini va samaradorlikni o‘lchash tizimini o‘rnatishni o‘z ichiga oladi.

Boshqaruv hisobining samarali tashkil etilishi va yuritilishi o‘z vaqtida oqilona boshqaruv qarorlari qabul qilish, korxonada faoliyatini rejalashtirish, tahlil va nazorat qilish imkonini berib, ishlab chiqarish samaradorligini oshiradi. Odatda, korxonalarda boshqaruv hisobi quyidagi faoliyat turlari bo‘yicha yuritiladi:

- ta‘minot-tayyorlov faoliyati;
- ishlab chiqarish faoliyati;
- moliya-tijorat faoliyati;
- tashkiliy faoliyat. Korxonalarda ta‘minot-tayyorlov faoliyati takror ishlab chiqarish jarayonini tashkil etish va uning uzluksizligini ta‘minlashga xizmat qiladi. Shu sababli, mazkur sohada dastlabki boshqaruv axborotlari yig‘iladi va qayta ishlanadi.

Ikkinchidan, bu faoliyatga asoslangan xarajatlarni hisoblash (ABC) kabi zamonaviy uslubiy yondashuvlarni qabul qilishni talab qiladi. Balanslangan ko‘rsatkichlar kartasi (BSC) va boshqaruv hisobi tizimlarining aniqligi va oldindan aytib olish imkoniyatlarini oshirish uchun bashoratli tahlillardir. Ushbu metodologiyalar tashkilotlarga xarajat omillari, samaradorlik ko‘rsatkichlari va rivojlanayotgan tendentsiyalar haqida chuqurroq ma‘lumotga ega bo‘lish imkonini beradi va shu bilan ma‘lumotlarga asoslangan qarorlar qabul qilish va strategik prognozni osonlashtiradi.⁴ Bundan tashqari, korxonada resurslarini rejalashtirish (ERP) tizimlari, biznes kabi ilg‘or texnologik yechimlarni integratsiyalash kerak. Avtomatlashtirish, ma‘lumotlarni vizualizatsiya qilish va real vaqt rejimida hisobot berish imkoniyatlaridan foydalangan holda, tashkilotlar boshqaruv hisobi funktsiyalarining samaradorligi, aniqligi va chaqqonligini oshirishi mumkin. bugungi dinamik ishbiarmonlik muhitida harakat samaradorligi, ongli qarorlar qabul qilish va barqaror o‘lish zarurati. Ushbu tadqiqot biznes maqsadlariga erishish va raqobatbardosh ustunlikni saqlab qolishda boshqaruv hisobini strategik aktiv

⁴ Abdinabi Kh. Parдав, Umidjon U. Kostaev. The improvement of organizing strategic management accounting, Journal of Critical Reviews, 7(18), c. 718-721, ISSN-2394-5125 vol. 7, ISSUE 18, 2020

sifatida qo'llashga yordam beradigan strategiyalar, ilg'or amaliyotlar va rivojlanayotgan tendentsiyalarni o'rganish va yoritishga intiladi.

XULOSA

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, boshqaruv hisobi tizimlarida tashkiliy va uslubiy yordamni takomillashtirish yo'lidagi sayohat bugungi dinamik va raqobatbardosh landshaftda rivojlanishga intilayotgan korxonalar uchun strategik zaruratdir. Tashkilotni qayta qurish, metodologik innovatsiyalar, texnologik integratsiya va yaxlit iste'dodlarni rivojlantirishni qamrab olgan holda, tashkilotlar yangi samaradorlikni ochib, o'sish imkoniyatlaridan foydalanishi va barqaror muvaffaqiyat sari yo'naltirishi mumkin. Boshqaruv buxgalteriya hisobi samarali foydalanilsa, nafaqat funktsiyaga, balki biznesni o'z kelajak sari undaydigan strategik aktivga aylanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Abdinabi Kh. Pardaev, Umidjon U. Kostaev. The improvement of organizing strategic management accounting, Journal of Critical Reviews, 7(18), с. 718-721, ISSN-2394-5125 vol. 7, ISSUE 18, 2020.
2. Абдусаломова Н.Б. Харажатларнинг келиб чиқиш жойлари ва жавобгарлик марказлари бўйича бошқарув ҳисобини ташкил қилиш. // “Халқаро молия ва ҳисоб” илмий-электрон журнали. www.interfinance.uz, 1-сон, 2016 йил сентябрь.
3. Керимов В.Э. Стратегический учет. Учебное пособие. // В.Э.Керимов. – М.: Омега-Л, 2005. – 168 с.
4. Пардаева Ш.А. Хўжалик субъектларида молиявий натижаларнинг стратегик бошқарув ҳисобини такомиллаштириш. // “Халқаро молия ва ҳисоб” илмий-электрон журнали. www.interfinance.uz, 3-сон, 2021 йил, июнь.

Research Science and
Innovation House